

Mitosis

BRANDY BUTLER

De wachtkamer van de dood

Tom Permentier
Gezien op 31 januari 2026
De Singel, Antwerpen

De muur van het appartement van A is opgebroken, zodat het publiek bij haar kan binnenkijken. Ze is jarig. ‘Here’s to life’ zingen haar vrienden. Een onverwacht wreed verjaardagscadeau komt in de vorm van een inzinking en heet kanker. ‘Mitosis’ van de naar Zwitserland verkaste Amerikaanse performer Brandy Butler is wrang, confronterend, ontroerend en beklijvend. Er zitten wel scènes in die de wenkbrauwen doen fronsen.

07 FEBRUARI 2026

Onverbloemd spreekt Butler over de nakende dood. Na het openingsdrama stapt A, gespeeld door Annie Goodchild, uit de kijkdoos om haar publiek rechtstreeks aan te spreken met een waarschuwing: de hele voorstelling lang is ze stervende. Ondertussen transformeren haar medespelers de living tot een dokterskabinet, en later tot een ziekenkamer. Tevergeefs zoek A naar hulp: “How is it to die?” Haar therapeut B, gespeeld door Brandy Butler zelf, heeft normaal gezien altijd een antwoord klaar, maar moet nu bekennen: “I don’t know, I’ve never died before.”

De directe taal van ‘Mitosis’ krijgt een verlengstuk in de soundtrack. Donkere dreunende beats suggereren niet alleen de krochten van de grootstad en de jongerencultuur, maar ook het turbulente zelfrouwproces van A. Underground wordt onderhuids. Meer dan eens liggen ziekenhuisgeluiden aan de basis van een ritmische sequens. Een hartslagmeter verandert van toon, waarna het aangrijpende ‘It all comes back to the cell” als een spiritual wordt aangeheven. ‘Mitosis’ betekent ‘celdeling’. Het is begrijpelijk dat deze voorstelling als een hedendaagse opera wordt verkocht, maar ik noem het liever een musical van de avant-garde.

De muziek geeft het narratief een eigen smoel. Welke stijl beter dan rap om het personage A te bestoken met medische analyses?

De cast van ‘Mitosis’ bestaat verder uit David Attenberger, Ivy Montiero en Ruth Schwegler, die wisselende rollen spelen, van feestvierders over medepatiënten tot dokters. Ze zijn evengoed zangers, acteurs als dansers en presteren op al die vlakken meer dan behoorlijk. Annie Goodchild gidst de toeschouwer door de emotionele reis van haar personage, mede dankzij haar soulvolle stem. De muziek geeft het narratief een eigen smoel. Welke stijl beter dan rap om A te bestoken met medische analyses van verschillende dokters door elkaar? Ook de techno en drum 'n' bass ondersteunen het verhaal passend en kruipen al snel onder je huid. De ballad waarin B onverwacht openhartig over haar moeder getuigt, kadert die memorabele scène in. Het overlijden van haar eigen moeder vormde voor Butler de inspiratie voor ‘Mitosis’.

Rake klappen

Niet elke toeschouwer zal kunnen meegaan in de messcherpe kritiek die de medische wereld te verduren krijgt in ‘Mitosis’. Dokters worden afgeschilderd als betweterige praatjesmakers die de existentiële vragen van de patiënt omzeilen met een overdosis aan tests. Het is onduidelijk of ik daarbij dollartekens in hun ogen moet fantaseren, of dat Butler tussen de regels pleit voor alternatieve geneeskunde. Als frequente ziekenhuisbezoeker herken ik die potsierlijke uitbeelding gelukkig niet, terminale patiënten hopelijk evenmin. Ik veronderstel dat Butler vooral de Amerikaanse zorgsector op de korrel neemt en dat Belgische medici zich niet aangesproken moeten voelen. Dat geldt ook voor de psychologen. De therapiesessies die A volgt bieden haar alleszins nauwelijks soelaas.

Maar het wordt nog gekker. In ‘Mitosis’ komt het medische team op de proppen met een nieuwe behandelingsmethode: LSD. Het doet de angst om te sterven afnemen (en wordt als dusdanig sinds 1976 toegepast, naast opiaatderivaten en morfine). De cynische toon van Butlers enscenering brengt me echter op een dwaalspoor. Wat klaagt ze precies aan? Is ze voor legalisering van LSD in het algemeen (getuige het lied ‘The war on the war on drugs’), of net tegen het gebruik ervan in medische kringen (omdat hypocriete dokters ze aanprijzen)? Plots verschijnt wijlen president Ronald Reagan op een scherm om zijn tegenkanting te herhalen in een televisietoespraak. Ironisch, toch?

Het door en door trieste gezicht van Goodchild gaat door merg en been.

Butler chargeert, en dat is prima. Ook het ziekenhuiswezen kan en mag bekritiseerd worden. De rots die de exacte geneeskunde zou moeten zijn, lijkt alvast in Amerika op los zand gebouwd met dank aan een nefast verdienmodel. Voor mij ligt het probleem bij ‘Mitosis’ erin dat de aangekaarte systeemfouten in de medische wereld door slechts drie vileine dokters wordt belichaamd. Dat is pijnlijk voor zorgverstrekkers die aan hun opleiding zijn begonnen met de oprechte wens om mensen te helpen, en andere toeschouwers. Gooi daarbovenop een ambigu standpunt over harddrugs en de voorstelling is misschien controversiëler dan verhoopt.

Gelukkig is de remedie nabij. Uitgerekend de meest dubieuze scènes leveren enkele muzikale hoogtepunten op, waaronder het heerlijke groepsnummer ‘Breath in, breath out’. Als de voorstelling later weer focust op de woelige interne strijd die A levert in haar finale uren, beklijft ze meer dan ooit. Het door en door trieste gezicht van Goodchild gaat door merg en been. Op zulke momenten wordt de performance van haar medespelers abstracter. Op den duur bewegen

ze enkel nog in slow motion. Het leven valt letterlijk stil als de laatste zucht nadert.

‘Mitosis’ blijft nazinderen, niettegenstaande enkele bedenkelijke passages. Uiteindelijk hangt het ervan af hoeveel gewicht de toeschouwer aan die scènes geeft om de hele voorstelling te kunnen waarderen. De doordringende en dramaturgisch doordachte muzikale invulling van de laatste reis compenseert veel. Brandy Butler werpt een unieke blik op een moeilijk bespreekbaar thema en bezorgt het publiek – wat je standpunt over LSD ook moge zijn – een hele trip.